

Programski in pravni okvir naslavljanja biodiverzitetne krize

mag. Senka Šifkovič, IPOP – Inštitut za politike prostora

Podnebno izobraževanje Podnebne spremembe in varstvo biodiverzitet
14.11.2023, Ljubljana

Mednarodni programski in normativni okvir

Cilji trajnostnega razvoja ZN do 2030

- Cilj 14 **Življenje v vodi**: Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj
- Cilj 15 **Življenje na kopnem**: Varovati in obnoviti kopenske ekosisteme ter spodbujati njihovo trajnostno rabo, trajnostno gospodariti z gozdovi, boriti se proti širjenju puščav, preprečiti degradacijo zemljišč in obrniti ta pojav ter preprečiti izgubo biotske raznovrstnosti

Konvencija o biološki raznovrstnosti (Convention on Biological Diversity), 1992

- opredeli „biološko raznovrstnost“ - raznolikost živih organizmov iz vseh virov, ki vključuje med drugim kopenske, morske in druge vodne ekosisteme ter ekološke komplekse, katerih del so (raznovrstnost znotraj samih vrst, med vrstami in raznovrstnost ekosistemov);
- ustanovi sistem zaščitениh območij in predvidi ukrepe ohranjanja – države vzpostavijo normativni okvir tudi za postopke presoj na biološko raznovrstnost.

Kunminško-montrealski svetovni okvir za biotsko raznovrstnost (do 2030)

- **obnova 30 % degradiranih ekosistemov ter ohranjanje in upravljanje 30 % območij (kopenski/morski);**
- **zaustavitev izumiranja znanih vrst ter do leta 2050 desetkratno zmanjšanje stopnje izumiranja in tveganja za izumrtje vseh vrst (vključno z neznanimi);**
- **zmanjšanje tveganja zaradi pesticidov za vsaj 50 % in zmanjšanje izgub hranil v okolje za vsaj 50 %;**
- **zmanjšanje tveganj za onesnaževanje in negativnih posledic onesnaževanja iz vseh virov do leta 2030 na ravni, ki niso škodljive za biotsko raznovrstnost in funkcije ekosistemov;**
- **zmanjšanje svetovnega odtisa potrošnje do leta 2030, tudi z znatnim zmanjšanjem prekomerne potrošnje in nastajanja odpadkov ter prepolovitvijo živilskih odpadkov;**
- **trajnostno upravljanje območij za kmetijstvo, akvakulturo, ribištvo in gozdarstvo ter znatno povečanje uporabe agroekologije in drugih praks, ki koristijo biotski raznovrstnosti;**
- **spopadanje s podnebnimi spremembami s sonaravnimi rešitvami (nature-based);**
- **zmanjšanje stopnje vnosa in naselitve invazivnih tujerodnih vrst za vsaj 50 %;**
- **ozelenitev mestnih površin.**

[Kunming-Montreal Global Biodiversity Framework](#)

EU programski in normativni okvir

Širši programski okvir:

- razglasitev izrednih okoljskih in podnebnih razmer (EP, 2019, Resolution on the climate and environment emergency)
- Splošni okoljski akcijski program Unije do leta 2030 - narava pa je zavarovana in obnovljena
- Akcijski načrt EU: Naproti ničelnemu onesnaževanju zraka, vode in tal
- Strategija EU za tla do leta 2030, Koristi zdravih tal za ljudi, hrano, naravo in podnebje
- Oblikovanje Evrope, odporne proti podnebnim spremembam – nova strategija EU za prilagajanje podnebnim spremembam

[Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030, Vračanje narave v naša življenja](#) (2020)

Kljune direktive:

Ptičja direktiva (79/409/EEC), **Habitatna direktiva** (92/43/EEC) – območja Natura 2000, **Direktiva o okoljski odgovornosti** (2004/35/ES)

Strategija EU za biotsko raznovrstnost do leta 2030

- **Biotska raznovrstnost – potrebno je nujno ukrepanje:** Kriza na področju biotske raznovrstnosti je neločljivo povezana s podnebno krizo. Izguba biotske raznovrstnosti in propad ekosistema sta med največjimi grožnjami, s katerimi se bo človeštvo soočalo v naslednjem desetletju.
- **Varstvo in obnova narave:** pravno zavarovati vsaj 30 % kopenskih območij EU in 30 % morskih območij EU ter povezati ekološke koridorje, kot del resnično vseevropskega omrežja narave; strogo zavarovati vsaj tretjino zavarovanih območij v EU, vključno z vsemi preostalimi pragozdovi in staroraslimi gozdovi v EU; učinkovito upravljanje vseh zavarovanih območij;
- **Načrt EU za obnovo narave:** določiti pravno zavezujoče cilje, zaustaviti zmanjševanje opraševalcev, vsaj 10% kmetijskih površin vključiti v visokoraznovrstne značilnosti pokrajine, na vsaj 25% kmetijskih zemljiščih izvajati ekološko kmetijstvo, posaditi 3 milijarde dreves, obnoviti 25.000km nereguliranih rek, število vrst rdečega seznama zmanjšati za 50%, izgube hranil iz gnojil zmanjšati za 50% in s tem zmanjšati uporabo gnojil za 20%, napredek pri sanaciji onesnaženih tal.

EU Uredba o obnovi narave (Nature Restoration Law) - [#RESTORENATURE](#)

- na podlagi Biodiverzitetne strategije EK pripravila [predlog](#) junija 2022
- Evropski parlament komaj podprl nadaljevanje postopka, Svet EU podprl s spremembami
- v trialogu glede končnega besedila so 9.11. predstavniki EP in Sveta dosegli strinjanje (teksta še ni)
- ključno bo glasovanje EP odbora za okolje (29.-30.11.), plenarno glasovanje lahko v decembru 2023

Vsebina trenutnih glavnih rešitev:

- obnoviti vsaj 20% kopenskih in morskih območij do 2030
- obnoviti 30% habitatnih tipov do 2030, 60% d 2040 in 90% do 2050
- obrniti trend upadanja opraševalcev
- vključena je obnova kmetijskih, gozdnih, urbanih območij in mokrišč
- odstraniti umetne ovire na rekah tako da bo 25.000 km rek v stanju prostega toka
- nacionalni načrti za obnovo narave

Nacionalni programski in normativni okvir

- Strategija razvoja Slovenije 2030: ohranjeno zdravo naravno okolje, trajnostno upravljanje naravnih virov (9) - ohranjanje visoke stopnje biotske raznovrstnosti in krepitev ekosistemskih storitev
- Nacionalni program varstva okolja/narave (poglavje 5.1.)
- Dolgoročna podnebna strategija Slovenije do 2050 (poglavje 3.6.)

- Zakon o varstvu okolja
- Zakon o ohranjanju narave

United Nations

Climate Action

Search

[Home](#)

[Science »](#)

[Solutions »](#)

[Get Involved »](#)

[Events »](#)

[Resources »](#)

Biodiversity - our strongest natural defense against climate change

Senka Šifkovič

@ senka.sifkovic@ipop.si

IPoP – Inštitut za politike prostora

 ipop.si

 @_ipop

 IPoP – Inštitut za politike prostora